

Glöm inte träffen

15-16 september i viken sydost om Finnhamns ångbåtsbrygga, 59°28,8'N 18°49,9'E.

Ingen föranmälan eller avgift, tag gärna med något att grilla.

Från vårt grannland i öster kommer nedanstående skildring, som tidigare varit införd i Frisk Bris.

ORMSÖ

I början av säsongen, innan Redaren har inlett sin semester, brukar Skepparen och Gasten bege sig ut på en pojkseglats. Sommaren 2011 ställdes bogen ånyo söderut, mot Hapsal för tredje sommaren i följd. Orten ligger en dagsseglats från Hangö, alltså på behagligt avstånd, och är sprängfylld med sevärdheter. Då vi besett järnvägs museet och Hapsal station, dit inga tåg längre går, Ilon Wiklands museum, Kuursaal, biskopsborgen samt ett antal utskänkingsställen, stävade vi mot Ormsö, varifrån Gastens förfäder i tiderna hade tagit sig över till Finland. Farleden är smal, man måste gå långt söder om ön innan man kan gira norrut för att anlöpa Sviby gästhamn som ligger alldeles intill färjefästet för transport till fasta landet. Vid bryggan låg endast en annan båt, till synes övergiven, åtminstone för stunden. Mot kvällen kom ytterligare en seglare från Finland. Ett stycke upp mot land låg en kiosk med cykeluthyrning som dock var stängd. Vi ringde upp ett nummer som fanns angivet och blev utlovade snar betjäning. Sent omsider kom en terrängbil från sovjettiden med ett äldre par som antagligen varit i Hullo, öns centralort, och provianterat. Vi hyrde var sin terrängcykel för ett dygn, åkte upp till Hullo och besökte kyrkan som var under renovering.

Begravningsplatsen, som är känd för sina runda kors av keltisk typ, har mycket svenska namn på gravstenarna. Inne i kyrkan finns texten "Oma silmaga sind juhaldes – Mitt öga skall vaka över dig" över valvöppningen som leder till altaret. Efter denna andliga betraktelse cyklade vi till krogen benämnd "Krog nr.14", som försåg oss med flundra och öl. När vi hörde oss för om ursprunget till krogens namn, fick vi till svar att det hade funnits 13 krogar på ön, men nu finns där bara en, d.v.s. "Krog nr.14".

Mätta och nöjda trampade vi tillbaka till *Freja* i gästhamnen, förtöjde åkdonen vid bryggan och törnade in. När morgonen sedan grydde begav vi

oss på utflykt. Till en början, då vi cyklade längs den belagda vägen mot Hullo verkade terrängcyklarna malplacerade, men vi skulle så småningom inse varför de var de enda tänkbara. Byarnas namn har alla svenskt ursprung; Kersleti (Kärslätt), Saxby, Fällarna, Förby, Borrby, Norrby, Söderby o.s.v.

Vårt mål var Bussby, där Gastens släkt från mödernet har sina rötter. Vägen dit var lång, krokig och oländig, här kom alltså terrängcyklarna väl till pass. Bussby är numera en mycket anspråkslös plats, inget finns kvar av släktens bopålar. Gasten lät sig pliktskyldigt fotograferas framför en skylt med ortens namn, innan vi trampade vidare i en allt ogenomträngligare skog. Så småningom kom vi till den norra stranden, kantad av utsiktstorn från sovjettiden. Vid Saxby fyrtorn vände vi söderut längs bredare stigar. Många av gårdarna längs vägen är nuförtiden pietetsfullt upprustade till sin forna glans, men ägarna är oftast bosatta på fastlandet eller i Sverige, dit en stor del flydde undan kriget.

Tillbaka i Hullo besökte vi den lilla butiken och inhandlade några buteljer av det lokala kvittenvinet, som senare visade sig vara i det närmaste odrickbart. På hemvägen vek vi ännu in till hembygdsmuseet i Sviby där föreståndarinnan bad oss sätta oss ned på var sin pall och lät en litania strömma ut över oss, och som inte tog slut förrän vi förklarade oss tvungna att åka vidare för att inte missa avfärden. Hon visste allt man kunde tänkas

behöva veta om ön, och lite till, d.v.s. lokalt skvaller.

Vi kom ändå iväg efter klockan 15 och nådde Dirhamn till kvällen, där vi kunde avnjuta ett ståtligt åskväder under hamncaféets parasoll. Då Gasten benämnde Skepparen kapten inför hamnvakten upplyste den fryntlige mannen Gasten om att Skepparen knappast var kapten. Vilket han förstås hade rätt i, Skepparens nautiska studier inskränker sig endast till en kust- och skärgårdsskepparexamen.

Följande dag sträckte vi hem i en laber bris. Sommaren var ung och många nätter kom ännu att tillbringas ombord med varierande besättning.

Rolf Grandell

FÖRSÄSONGSTUR I ÅLÄNSKA VATTEN

Den årliga kamratseglingen med *Sarang* har av ålder förlagts i senare delen av säsongen, då vattnet fortfarande är någorlunda varmt men mörkret kommer tidigt om kvällarna. I år hade emellertid skepparen fått för sig att han ville visa oss det nordiska ljuset, varför första veckan i juni valts och höga latituder eftersträvades, helst norr om 60° nordlig bredd. Här består dygnet av blott ½ vardera skymning och gryning, ¼ natt och resten solsken. Påstås det.

Skepparen kunde inte hålla sig – smet iväg några dagar i förväg från hemmahamnen i Pålänsviken via Grönskär till Norrviken på Runmarö, där Laurinare från Östersjöns alla hörn skulle samlas på

lördagskvällen till försommarträff. Nu var väl de yttre betingelserna tyvärr inte de allra bästa så det blev inte direkt fullsatt.

Nåväl, jungman N mönstrade enligt planerna på söndag middag i Stavsnäs vinterhamn. Styv sydlig bris förde oss i god fart förbi Möja via Rödlögaleden till Gräddö-Asken vid Norrtäljeviken mynning. Ganska kallt. Ganska blött. Men ändå.

Efter inventering av förrådet i hålskeppet ansågs viss komplettering rimlig. Även om pölsa och Bullens korb på burk väl kan avnjutas i rätt sammanhang behövdes även ett visst inslag av färskare varor för att motarbeta hotande skörbjugg. Styrman S anslöt i Gräddö och sedan fin gång ut genom Havssvalget i frisk sydlig vind.

Vi riktigt njöt alla tre till ungefär i höjd med Tjärven ..., sen var det kört i vågorna för en tredjedel av besättningen den dagen. Mitt på Ålands hav fick vi sällskap av en ensam tordmule som cirklade kring båten under en lång stund på sitt lite ansträngda flygsätt. Vet inte riktigt vad den hade där att göra – antar att den undrade ungefär samma sak om oss.

Hamnade så småningom i Rödhamn. Vilken vacker ö! Stora kolonier av hussvala och ett intressant litet museum i den nedlagda radiofyren. Ett navigationshjälpmedel som hade en kort blomstringstid under mitten av föregående sekel. Kvällen avnjöts som de följande i salongen under livliga diskussioner om navigeringskonstens historia, huruvida ankartåget bör vara av kätting eller mer fjädrande tågvirke, hur lång en knop kan anses vara och andra livets väsentligheter.

Tisdagen avnjöts för styrbords halsar i en lätt till god bris genom oprickade farvatten mot Kökar. Även om GPS och ekolod är på gränsen till fusk har det ju onekligen gjort navigeringen lite enklare. Vid inseglingen till Karlby söderifrån passerade vi gamla stenbrott där den vackra röda rapakivgraniten brutits. Denna bergart är gammal (som de flesta bergarter ...) och har kommit upp och beblandat sig med den ännu äldre gnejsen för så där en 100 miljoner år sedan eller hur det nu var – vi

förlänades flera intressanta föreläsningar i ämnet av styrman som får anses särskilt kunnig inom området, professor som han är i sitt andra liv.

Hamnen i Karlby intogs galant per segel under publikens jubel (3 herrar på kajen som sysslade med sitt och knappt lyfte ett ögonbryn). Kajförtöjde 20 meter från krogen men vi blev lite oroliga då den såg misstänkt stängd ut trots att vi redan skrev den 5:e juni. Det låg ju faktiskt också en båt till i hamnen. Farhågorna besannades dock inte – tvårätters (utan val visserligen) med gott vin och kallt öl tillsammans med trevlig personal gav en kulinarisk om inte topp- så i alla fall upplevelse. Vad skulle inte nu vara som prickarna över ö-t eller hur man nu säger – jo en bastu. Fanns i huset bredvid. Till vår besvikelse visade det sig dock att nyckeln till aggregatet (viktig del när det gäller bastu) var på avvägar ända bort i den finländska huvudstaden.

Viss dimsyn inträdde efter krogbesöket, en dimsyn som vid närmare betraktande visade sig vara äkta vara. Tät dimma låg kvar nästa morgon och tvingade oss, i väntan på lättnad, till en stärkande promenad över ön till färjeläget. Vackra stråk av rapakivgranit gav inspiration till nya föreläsningar om bergarternas och kontinenternas rörelser.

Åter vid båten beslöts om hastig avfärd då dimman nu lättat. Avfärden blev dock så hastig att jungmans jacka blev kvar på land. Detta resulterade i en snabb återsväng i den trånga bassängen. Där stod vi då plötsligt som fastklistrade i dyn. Med ett lätt

sörplande fick dock den utmärkta Volvopentan, eller vad den kan heta, loss oss utan att någon utomstående sett vad som hände. Den kyliga dimman som visade sig bara tillfälligt ha varit på återtåg lägrade sig åter och det blev GPS:en som vägledde oss. Sakta och fint gick vi nordvärt i farledskanten. Mötte turbåten mot Kökar när den plötsligt dök fram i full karutta ur dimman. Ingen mistsignalering där inte!

Nåväl, så småningom lättade det. Vi gick via en fin liten led genom Småsottunga ut på Delet. Sol och medvind (lite väl svag enligt vissa) förde oss nordvärt förbi egentliga Sottunga mot Seglinge där vi så småningom förtöjde i hamnen som första svenska båt för säsongen. (Det var nog mycket under seglingen som var första för säsongen – Åland är faktiskt lite öde första veckan i juni). Kvällen tillbringades i kajutan med lite whisky och sjökaptens S:lund – numera lokalpamp på Seglinge. Vi fick höra både det ena och det andra från lokalsamhället men också en och annan som man säger skepparhistoria!

Årets första svenska båt

Nästa morgon som vanligt tidig purring – första sjörapporten är för skepparen ett måste. Därefter har han den utsökta vanan och vänligheten att koka kaffe, duka upp för frukost och sedan med glada och försynta tillrop (PURR UT! – FÖTTERNA PÅ DURKEN!) locka upp övrig besättning ur deras sköna sovsäckar. Faktum är att detta lyckades varje morgon.

Avsändare: Laurinkostersällskapet
c/o Bergman
Sommarvindsvägen 14
133 32 Saltsjöbaden

Morgonmål

Från Seglinge norrut med viss motorgång p.g.a. bristande vindtillgång. Fantastiskt fint över ett stilla och soligt Delet. Gudingar i massor ligger och jäser på fjärden efter att ha övergivit fruvar och barn. Hur kan de göra på det sättet! Fast fruarna kanske tycker det är skönt att slippa dem. Vad vet jag? Så småningom lite vind och motorn strypps. I höjd med Ålands nordkant överraskas vi av ett meddelande från Turkuradio att man upptäckt ett nytt grund strax norr om Åland. Stor dramatik på båten innan vi lyckas pricka in koordinaterna och finner att grundet lär befinna sig några sjömil ut till havs. Men ändå – det är inte varje dag man larmas om en nyupptäckt grynnna.

Åter stora geologiska upplevelser bland de vackra klipporna i angöringen norrifrån. Styrman är i sitt esse. Kvällsankring i skepparens hemliga specialvik (viken på nordsidan av Mattskär – men läsaren får inte avslöja detta för någon).

Eftersom vi började inse att vi närmade oss seglingens avslut kände sig delar av besättningen tvungna att morgonen därpå idka hygien i form av

stärkande morgondopp. Kallt försommarvatten gjorde dock att badet blev av modellen: först tvåla in sig torrt för att slippa doppa sig två gånger.

Det nordiska ljuset

Överseglingen till hemlandet skedde utan större dramatik, förutom att kortet inte riktigt räckte till. Men med tejp ordnades detta. Åter stora flockar med gudingar men också frustande sälar. För att kolla satellitnavigeringsutrustningen (GPS) togs solhöjd med hjälp båtens sextant och via diverse tabeller och skepparens kunnande kunde positionen verifieras med önskvärd noggrannhet.

Kortet räckte inte riktigt till ...

Angjorde vid Örskär, bra vind men emot över Öregrundrepen. Natthamn på Gräsö i en vik ett stenkast norr om staden Öregrund där den underlydande delen av besättningen mönstrade av i gryningen och regnet dagen därpå och tackade för en fin långkalsongsegling som gav mersmak. Försommarskärgård är fin om man bara är klädd på rätt sätt.

(Skepparen med båt lyckades bevisligen härefter på egen hand återgå till hemmahamnen – men det är en annan historia.)

Jungman N (text och foto)